

Landskap: Skåne Upptecknat av: C. P.-r
 Härad: B. Geringe Adress: —
 Socken: Osby Berättat av: —
 Uppteckningsår: 1938 Född år — i —

Leardemakare. (6 sid.)

Vedanstående bildring utgör en
 avskrift av en artikel intagen i
 i "Norra Skåne" N:r 87, år 1938 och
 signerad C. P.-r. Den har med-
 tagits därför att den kan antagas ha
 ett visst värde och därför att den kanske
 inte annars skulle komma Arkivets
 samlingar till godo.

Alf Kåhberg.
 Växjö.

ACC. N:R. 5868

Landskap: Skåne Upptecknat av: C. P. n
Härad: O. Göinge Adress:
Socken: Asby Berättat av:
Uppteckningsår: 1938 Född år i

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kardemakare

ett yrke, som nu nästan försvunnit, är kardemakariet, men under förra seklet idkades det mycket både som självständigt yrke och som binäring till jordbruket.

Trämaterialet till kardarna gjordes färdigt av snickare eller trästöjdare, varför det råmaterial kardemakaren hade att frädla, bestod av läder och stälträd. I yrkets utövande krävdes flera slags specialredskap. Stälträden lades upp på en för ~~en~~ ändamålet tillverkad vaterande ställning och revades omkring en

ACC. N:R. 5868

Landskap: Skåne Upptecknat av: L. P.-n
Härad: Ö. Grönge Adress: _____
Socken: Urum Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1938 Född år _____ i _____

L.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
— 3 —

frå en annan träställning anbringad järmaxel, som var så konstruerad, att den därpå vevade ställträden kunde klippas upp med en slags sae. På så sätt frambringades "kardetinnarna", men innan dessa kunde placeras i lädret skulle de böjas. Denna böjning verkställdes i firdjupningen i en omställbit, som var fastnitad vid en träplatta. Böjningen krävde stor fingerfärdighet och för en utomstående var det särdeles intressant att se då kardemakaren med en firmanansvärd snabbhet placerade den ena tinnen efter den andra i firdjupningen, sam-

ACC. N.R. 5868

Landskap: Skåne Upptecknat av: L. P. n.
Härad: a. Göringe Adress:
Socken: Osby Berättat av:
Uppteckningsår: 1938 Född år i

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tidigt med att han med handen höjde
den i den främre de skulle ha.

Lädrät utskars i förställd storlek
på en skärbräda, och på den sålunda
utskurna fyrkantiga läderbiten på-
kiotrades en lit papper i samma stor-
lek. Denna senare åtgärd vidtoges för
att få en större utvidgning i de hål, som
därefter starks i lädrät med en av fyra
stift bestående syl. Denna stickning
utfördes under det läderbiten plac-
erats på en träklens, vars ena sida belagts
med vax för att inte sylspetsarna
skulle stöta emot lädrät. Därefter spändes

ACC. N.R. 5868

Landskap: Skåne Upptecknat av: L-P-u
 Härad: Ö. Göringe Adress: _____
 Socken: Osby Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1938 Född år _____ i _____

4.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

läderliten i en träram och "sätningen",
 d. v. s. placeringen av fimmarna i läderet,
 kunde börja. Till detta arbete krävdes
 även stor ^{för}fordighet, men såväl böjningen
 som sätningen utfördes ofta av barn,
 och arbetet, och arbetet betalades per
 arkus, då kardemakaren anlätade
 främmande hjälp. Efter sätningen
 lossades karderna från träramen
 och spikades fast å det inköpta trä-
 materialet. Slutligen stämpelades kar-
 derna med initialbokstäverna till
 tillverkarens namn, vilket verkställ-
 des med en glödgad järnstämpel.

ACC. N.R. 5868

Landskap: Skåne Upptecknat av: C. P. n
Härad: Ö. Göinge Adress:
Socken: Osby Berättat av:
Uppteckningsår: 1938 Född år i

I fråga om detaljerna i ovan-
stående beskrivning förde det vara
möjligt, att en del kardedmakare i
någon mån begagnat andra metoder,
men skildringen är grundad på
de iakttagelser, som nedskrivaren
av dessa karter gjorde på 90-talet.

De karter, som skulle an-
vändas till kartering av växlar, gjor-
des i något större format och av
något grövre skalbräd än de som
användes till kartering av ull och lin.
Av ännu större format voro de s. k.
skrubbkarterna. Vid användningen

ACC. N:R. 5868

Landskap: Skåne Upptecknat av: G. P. n
 Härad: Ö. Göringe Adress:
 Socken: Osby Berättat av:
 Uppteckningsår: 1938 Född år i

6
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

av dessa var den ena kardan fastsat
 i en träställning, en s. k. skrubbebänke,
 på vilken den kardan personerna satte
 gränslar och arbetade med den andra
 kardan. Förutom till kardinering av
 möträs användes denna inkrätting
 till upprivande av begagnat stiek-
 cyklar o. d.

I Osby socken ha många
 kardinmaterialer bedrivit sin verksamhet.
 Av dessa kunna nämnas Sven Svensson
 och Sven Bengtsson i Legutshytte samt
 bröderna Ivar och Jön Persson i Mark-
 lunda. Dessa cykelsman levde vid inreva-
 rande sekels

Skriv endast på denna sida!

sid 6. brygg.